

Felaktiga utbetalningar av arbetsskadelivränta

Diarienummer: FK 2022/005858
Ansvarig chef: Rosa Fiorito
Analysavdelningen
Upplysningar: Analytiker Håkan Andersson
010-111 40 98
hakan.andersson@forsakringskassan.se

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Uppdraget från regeringen	4
Metod för att identifiera risker	4
Metoder för att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar	5
Definition av felaktiga utbetalningar	5
Osäkerhetsintervall och konfidensintervall	6
Kortfattad beskrivning av ersättningssystemet inom arbetsskadelivränta	7
Livräntan kompenserar hela inkomstförlusten	7
Summering av skattningarna	9
Försäkringskassans skattning i relation till KUT-delegationens	9
Kvalitetsdeklaration	10
Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan	11
Metod.....	11
Resultat	14
Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av enskild	15
Sammanställning av samtliga risker samt totalskattning.....	15
Ökad inkomst.....	15
Bilaga	18

Sammanfattning

I denna studie har omfattningen av felaktiga utbetalningar inom arbetsskadelivränta under 2021 skattats.

- Totalskattningen inom arbetsskadelivränta är att 16,6 miljoner kronor har betalats ut felaktigt, vilket motsvarar 0,79 procent av försäkringsutgifterna för förmånen.
- Fel orsakade av Försäkringskassan beräknas utgöra 0,53 procent av försäkringsutgifterna för arbetsskadelivränta.
- Fel orsakade av enskild beräknas utgöra 0,25 procent av försäkringsutgifterna för arbetsskadelivränta.
- De avsiktliga felen av enskild beräknas uppgå till 9 procent av beloppet för felaktiga utbetalningar orsakade av enskild.
- De empiriska metoder som har använts inom denna studie är direkta kontroller baserade på slumpmässiga urval och modellbaserade skattningar.
- Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (KUT-delegationen) gjorde inte en direkt skattning av omfattningen av felaktiga utbetalningar inom arbetsskadelivränta, utan hänvisade till tidigare bedömningar.

Inledning

Uppdraget från regeringen

Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag att studera omfattningen av felaktiga utbetalningar inom ett antal förmåner.¹ För vissa av förmånerna ska omfattningen studeras empiriskt. Empiriska studier avser studier som baseras på datainsamling, exempelvis genom datamatchning eller kontroll av ett slumpmässigt urval av ärenden. För övriga ersättningar har myndigheten kunnat välja om omfattningen av felaktiga utbetalningar ska studeras empiriskt eller uppskattas på något annat sätt.

Enligt uppdraget ska arbetsskadelivränta studeras empiriskt, med lämpliga kvantitativa metoder som är väl anpassade till bland annat ersättnings utformning.

I uppdraget ingår att uppskatta såväl de fel som kan studeras empiriskt som de fel där detta inte låter sig göras. För de fel som inte låter sig studeras empiriskt ska Försäkringskassan redovisa de antaganden och fakta som ligger till grund för kvantifieringen, samt de osäkerheter som finns.

Studierna ska enligt uppdraget genomföras på ett sådant sätt att resultaten går att jämföra mellan ersättningar och över tid. Vidare ska de redovisas med åtminstone samma detaljeringsgrad, i fråga om indelning av orsaker till felen, som användes i omfattningsstudierna² inom ramen för Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (KUT-delegationen). Det betyder att Försäkringskassan ska redovisa om felet uppstått vid ansökan eller under tiden med ersättning, vem som orsakat den felaktiga utbetalningen (Försäkringskassan, den enskilde eller annan aktör) och om felet varit avsiktligt eller oavsiktligt.

Metod för att identifiera risker

För att empiriskt studera omfattningen av felaktiga utbetalningar måste först de fel som orsakar felaktiga utbetalningar identifieras. Detta är inte samma sak som att inventera samtliga risker som potentiellt skulle kunna leda till en felaktig utbetalning.

För att identifiera dessa fel har Försäkringskassan utgått från upptäckta felaktiga utbetalningar. Utgångspunkten är därmed de risker som har realiserats och orsakat felaktiga utbetalningar under en definierad period (till

¹ Uppdrag att studera felaktiga utbetalningar av vissa ersättningar. Fi2021/03247, Fi2022/00107. Finansdepartementet 2022-01-13

² Rapport 4, Läckaget i välfärdssystemen, del 1, avsnitt 4.4.

exempel år 2021).³ Även om metoden inte är heltäckande – en risk kan ha orsakat en felaktig utbetalning utan att ha upptäckts – bedömer Försäkringskassan att de flesta risker fångas. Samtidigt är det viktigt att lyfta att det finns systemöverskridande risker som uppstår utanför Försäkringskassan som är mycket svåra att upptäcka. Exempel på systemöverskridande risker är att arbetstillstånd beviljas på felaktig grund (skenanställning), vilket även kan leda till att familjemedlemmar beviljas uppehållstillstånd på felaktiga grunder. Dessa personer kan därefter ansöka om och beviljas ersättning från Försäkringskassan. Ett annat exempel är falska identiteter som används för att erhålla ersättning på felaktiga grunder.

Metoder för att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar

Inom arbetsskadelivränta är skattningarna av felaktiga utbetalningar baserade på empiriska metoder. Det innebär att skattningarna utgår från och direkt bygger på data och empiri där alla antaganden och beräkningar är tydligt definierade, spårbara och replikerbara. Det innebär emellertid inte att alla skattningar är lika säkra. Inom arbetsskadelivränta används skattningar som bygger på direkta kontroller baserade på slumpmässiga urval och modellbaserade skattningar.

Definition av felaktiga utbetalningar

Inom ramen för arbetet med omfattningsstudier definierar Försäkringskassan en utbetalning som felaktig om det slutliga beloppet blir för högt, eller om utbetalningen i sin helhet är fel i förhållande till regelverket. Definitionen överensstämmer med formuleringen i 2 § förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (förordningen om korrekta utbetalningar): *I denna förordning avses med felaktiga utbetalningar sådana utbetalningar från välfärdssystemen som sker trots att villkoren för att ta del av ersättningen inte är uppfyllda.*

Felaktiga utbetalningar kan orsakas av såväl avsiktliga som oavsiktliga fel och bero på den enskilde, en annan aktör⁴ eller Försäkringskassan⁵. Fel orsakade av den enskilde eller annan aktör uppstår vid ansökan genom att oriktiga uppgifter lämnas eller under tid med ersättning genom att ändrade förhållanden inte anmäls. Fel orsakade av Försäkringskassan uppstår under hela handläggningsprocessen (se kapitlet *Skattningar av felaktiga*

³ I rapporten används begreppen risk och fel synonymt, utifrån betydelsen att de risker som redovisas har realiserats.

⁴ Annan aktör är till exempel företag, assistansanordnare och andra myndigheter. Omfattningen av fel orsakade av annan aktör har skattats inom de förmåner där dessa fel har bedömts vara relevanta.

⁵ Avsiktliga fel orsakade av anställda på Försäkringskassan i syfte att tillskansa sig själv eller någon annan ersättning felaktigt inkluderas inte i skattningarna.

utbetalningar orsakade av Försäkringskassan för en mer detaljerad beskrivning).

Vissa förmåner har villkor som inte är entydiga, och som därför ger ett större bedömningsutrymme. I dessa fall är det svårare att avgöra i efterhand om beslutet om utbetalning är rätt eller fel. Därför skattar Försäkringskassan enbart de utbetalningar som grundar sig på beslut som har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag. När det gäller fel orsakade av Försäkringskassan skattas också utbetalningar som grundar sig på beslut som har blivit oriktiga på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning.

Flera av de lagvillkor som reglerar rätten till arbetsskadelivränta är inte entydiga och ger därför ett större bedömningsutrymme, vilket innebär att ett antal risker inom förmånen avgränsas bort i den här studien. Det handlar till exempel om bedömning av om skadan är en arbetsplatsolycka eller av varaktigheten av nedsättningen av arbetsförmågan.

Osäkerhetsintervall och konfidensintervall

Konfidensintervall används för att, med en viss och på förhand specificerad säkerhet, innesluta parametrar (eller andra estimander). Tanken med ett 95-procentigt intervall snarare än ett 100-procentigt intervall är ge god täckning vid upprepade stickprov, samtidigt som intervallet hålls rimligt kort. Vid upprepade stickprov lyckas ett 95-procentigt intervall idealt innesluta den sanna estimanden vid 95 procent av stickproven. För ett antal estimander som studerats i omfattningsstudierna lämpar sig regelrätta konfidensintervall dåligt. Vid sådana fall används andra metoder, vilka inte nödvändigtvis grundar sig i statistisk teori. Inom omfattningsstudierna används termen ”Osäkerhetsintervall” för att referera till den samling av statistiskt eller kvalitativt grundade intervall som presenteras.

För flera skattningar har profile-likelihood-intervall använts. Denna metod genererar intervall som ger bättre täckning för data-set som innehåller en stor mängd 0-värden. Se bilaga för en närmare beskrivning av metoden.

Kortfattad beskrivning av ersättningssystemet inom arbetsskadelivränta

Det grundläggande syftet med en försäkring vid skador i arbetet är att det har ansetts att den som skadas i sitt arbete bör ha ett starkare skydd än den som skadar sig utanför arbetet. Arbetsskadelivränta kan beviljas när en arbetsskada har orsakat en inkomstförlust

- på grund av att arbetsförmågan blivit helt eller delvis nedsatt
- om den enskilde blivit omplacerad, bytt arbete eller blivit arbetslös
- vid arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder.

För att en person ska ha rätt till arbetsskadelivränta ska hans inkomstförmåga vara nedsatt med minst en femtondel, och inkomstförlusten ska uppgå till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet. Inkomstförmågan ska också bedömas vara nedsatt under minst ett år.

Livräntan kompenserar hela inkomstförlusten

Arbetsskadelivräntan ska kompensera hela den bestående inkomstförlusten på grund av en arbetsskada. Arbetsskadelivräntan ger därmed ersättning för hela skillnaden mellan den inkomst som den enskilde antas skulle ha tjänat om skadan inte hade inträffat, och den inkomst hen beräknas kunna få efter skadan. Det finns en övre gräns som innebär att en livränta som betalas ut inte får överstiga 7,5 prisbasbelopp per år.

Handläggaren utreder ärendet och tar fram ett förslag till beslut. En särskilt utsedd beslutsfattare kvalitetssäkrar sedan förslaget och fattar beslut om att bevilja eller avslå ansökan om arbetsskadelivränta.

Livränta kan beviljas tidsbegränsat eller tills vidare, dock som längst till och med månaden innan personen fyller 65⁶ år.

En bedömning görs av vilken eventuell återstående inkomstförmåga den försäkrade har. Livräntan ska kompensera hela den bestående inkomstförlusten men med en övre gräns som innebär att livränta som betalas ut inte får överstiga 7,5 prisbasbelopp per år.

Totalt fick knappt 24 000 personer arbetsskadelivränta utbetald 2021. Antalet arbetsskadelivräntor minskar kontinuerligt eftersom de som tillkommer är färre än de som upphör. Det beror främst på att

⁶ Från den 1 januari 2023 gäller en ålder på 66 år.

livräntetagarna når den övre åldersgränsen. Under 2021 fattade Försäkringskassan drygt 4 200 beslut om arbetsskadelivränta och försäkringsutgifterna för förmånen uppgick till 2,1 miljarder kronor.

Summering av skattningarna

Nedan presenteras en övergripande sammanställning av skattningarna av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan och enskild samt för det totala felaktigt utbetalda beloppet. Skattningarna sätts i relation till de totala försäkringsutgifterna. Tidsperioden som skattningarna avser är 2021.

Tabell 1 Uppskattade felaktiga utbetalningar fördelat på vem som orsakat den felaktiga utbetalningen, miljoner kronor, samt andel avsiktliga fel

Vem som orsakat FUT (Miljoner kronor)	Utgifter (2021)	Punkt-skattning (andel av utgifter, %)	Nedre intervall (andel av utgifter, %)	Övre intervall (andel av utgifter, %)	Andel avsiktliga fel (%)
Försäkringskassan		11,3 (0,53)	10,5 (0,50)	12,1 (0,57)	-
Enskild		5,4 (0,25)	1,0 (0,05)	9,7 (0,46)	9
Totalt	2 118	16,6 (0,79)	11,5 (0,54)	21,8 (1,03)	

Försäkringskassans skattning i relation till KUT-delegationens

KUT-delegationen skattar inte de felaktiga utbetalningarna som går ut genom arbetsskadelivräntan. Istället refererar de till Samverkansuppdragets bedömning från 2009, samt Försäkringskassans bedömning från 2009. Samverkansuppdraget skattade de felaktiga utbetalningarna till 233 miljoner kronor, vilket uppgår till 5,7 procent av den totala utbetalda ersättningen.⁷ Försäkringskassans bedömde att de felaktiga utbetalningar till 316 miljoner kronor, vilket motsvarar 7,4 procent av den totala utbetalda ersättningen.⁸ Båda dessa bedömningar inkluderar felaktiga utbetalningar där för mycket har betalats ut, samt där för lite betalats ut.

Punktskattningen baserad på resultat från denna studie är 16,6 miljoner kronor felaktigt utbetalt under 2021, vilket motsvarar 0,79 procent av försäkringsutgifterna. Det är svårt att jämföra denna skattning med tidigare skattningar, eftersom de tidigare skattningarna baseras på bedömningar. Om man trots detta antar att de tidigare skattningarna var tillförlitliga är två rimliga förklaringar till den stora minskningen av felaktiga utbetalningar att (1) antalet personer som uppbär arbetsskadelivränta har minskat, och (2) kontrollerna avseende ökad inkomst och arbetsförmåga har stärkts. I dagsläget fångas de flesta avvikelser genom dessa kontroller. Eftersom kontrollen mer eller mindre är en totalkontroll kan man förvänta sig att de

⁷ Rapport 4: Läckaget i välfärdssystemen, del 1. Omfattningsstudier och bedömningar av felaktiga utbetalningar från vissa välfärdssystem, sid. 35.

⁸ SOU 2019:59 Rapport 4: Läckaget i välfärdssystemen, del 1. Omfattningsstudier och bedömningar av felaktiga utbetalningar från vissa välfärdssystem, sid. 36.

felaktiga utbetalningarna på grund av ökad inkomst kommer att minska kraftigt över tid.

Kvalitetsdeklaration

Samtliga skattningar baseras på empirisk metod, vilket är en styrka. Kontrollen av ökad inkomst inom arbetsskadelivränta är relativt heltäckande. Även om alla ärenden som fallit ut för kontroll ännu inte har kontrollerats bör skattningen vara relativt säker.

Samtliga fel orsakade av Försäkringskassan har skattats genom direkta kontroller baserade på slumpmässiga urval. Givet att kontrollerna fångar alla väsentliga risker är denna skattning relativt säker.

Polisanmälningar ligger till grund för samtliga skattningar av omfattningen av avsiktliga fel orsakade av enskild. Detta leder troligen till en underskattning av omfattningen.

Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan

Metod

Vi utgick från två huvudsakliga datakällor för att skatta omfattningen av fel orsakade av Försäkringskassan: upptäckta felaktiga utbetalningar (beslutade återkrav⁹ under 2021) och skattningar baserade på slumpmässiga kontroller av ärenden efter utbetalning som hade genomförts under 2021.

De slumpmässiga urvalen inkluderade manuellt handlagda ärenden, såsom nyansökningar och ärenden där det utbetalade beloppet har ändrats mellan två månader. Generellt kontrolleras flera olika typer av fel som kan uppstå i handläggningen, såsom felaktig registrering, felaktig beräkning och felaktigheter som kan uppstå vid verkställandet av en utbetalning, som dubbelutbetalning eller utbetalning till fel konto. Däremot verkar denna design ha svårt att upptäcka felaktiga utbetalningar som sker på grund av att Försäkringskassan missar en impuls, det vill säga att Försäkringskassan inte i tid omhändertar information om att ett förhållande har ändrats. Detta blir tydligt när man jämför de upptäckta felaktiga utbetalningarna på grund av bristande impulshantering med skattningarna som baseras på de slumpmässiga kontrollerna. De upptäckta felaktiga utbetalningarna är fler till antalet och står för ett högre belopp. Därför har vi lyft ut skattningen av fel orsakade av Försäkringskassan på grund av bristande impulshantering och utgår från (1) kompletterande studier av bristande impulshantering genom slumpmässiga urval (endast inom sjukpenning, föräldrapenning) eller (2) upptäckta felaktiga utbetalningar, som sedan räknas upp.

För att bestämma vilken av de två datakällorna, upptäckta felaktiga utbetalningar eller skattningar baserade på slumpmässiga kontroller, som skulle utgöra grunden för skattningen inom varje förmån jämfördes (1) summan av det totala skattade beloppet baserat på data från de slumpmässiga kontrollerna och beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna kopplade till bristande impulshantering (eller i förekommande fall där det fanns en skattning baserat på slumpmässiga urval) med (2) summan av de upptäckta felaktiga utbetalningarna.

Skattningen baserad på slumpmässig kontroll valdes om det totala skattade beloppet, plus impulshantering kopplad till upptäckta felaktiga utbetalningar, var större än summan av de upptäckta felaktiga utbetalningarna (inklusive bristande impulshantering). De upptäckta

⁹ Inkluderar samtliga upptäckta felaktiga utbetalningar som avslutats under 2021, även de som omfattas av beloppsgränsen på 2 000 kronor för återkravsutredning.

felaktiga utbetalningarna valdes om summan av de upptäckta felaktiga utbetalningarna var större än skattningen plus det upptäckta beloppet för bristande impulshantering.

Dock är de upptäckta felaktiga utbetalningarna sannolikt en underskattning av beloppet som betalats ut felaktigt på grund av fel orsakade av Försäkringskassan. Vissa fel upptäcks troligen inte i ordinarie handläggning i den utsträckning som de förekommer. Därför togs en uppräkningsfaktor fram för de fall där de upptäckta felaktiga utbetalningarna utgjorde grunden för skattningen, antingen för förmånen som helhet eller för fel orsakade av bristande impulshantering.

För att ta fram denna uppräkningsfaktor valde vi de tre förmånerna sjukpenning, aktivitetsstöd och föräldrapenning, där grunden för den totala skattningen baseras på slumpmässiga kontroller.¹⁰ Bristande impulshantering exkluderades i dessa beräkningar. För att ta fram faktorn som de andra förmånernas totalbelopp och beloppet för bristande impulshantering räknas upp med användes det skattade beloppet baserat på de slumpmässiga kontrollerna genom beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna och medelvärdet av dessa tre förmånens kvoter beräknades. Uppräkningsfaktorn var 1,44 (aktivitetsstöd 1,41; föräldrapenning 1,53; sjukpenning 1,38). Denna uppräkningsfaktor användes för att beräkna omfattningen av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan. För att skapa ett osäkerhetsintervall för dessa skattningar användes intervallet $\pm 0,1$. Detta intervall täcker in de tre separata kvoterna som användes för att skapa uppräkningsfaktorn.

Inom de förmåner där skattningarna helt har baserats på upptäckta felaktiga utbetalningar har beloppet räknats upp med 1,44. Inom förmånerna där skattningarna baseras på slumpmässiga kontroller har endast bristande impulshantering (utifrån upptäckta felaktiga utbetalningar) räknats upp med 1,44. Undantagen är sjukpenning och föräldrapenning, där kompletterade granskningar av slumpmässiga urval användes för att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar som beror på bristande impulshantering.

Inom arbetsskadelivränta var beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna exklusive impulshantering större än det skattade beloppet från slumpkontrollerna exklusive impulshantering. Därför användes de upptäckta felaktiga utbetalningarna uppräknade med den framtagna faktorn för att skatta felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan

Kategorisering av fel upptäckta i slumpmässiga kontroller

Felen som upptäcktes i de slumpmässiga kontrollerna kategoriserades i enlighet med den orsaksindelning som KUT-delegationen tog fram genom Forum för omfattningsstudier.

¹⁰ Dessa förmåner bedömdes som rimliga att basera uppräkningsfaktorn på, eftersom en jämförelse av skattningarna med återkravsstatistiken visade att skattningarna verkade fänga felen i återkravsstatistiken relativt väl.

- *Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekta beslut*

Inkluderar fel som orsakas av att myndigheten har fattat beslut baserat på otillräckliga uppgifter. Det innebär att det vid beslutstillfället saknades tillräckliga underlag som visade att den sökande uppfyllde villkoren för att ha rätt till ersättning.

- *Tillräckliga och korrekta uppgifter, fel beslut*

Omfattar situationer där den sökande har lämnat tillräckliga och korrekta uppgifter, men myndigheten fattar ett felaktigt beslut som leder till att för mycket ersättning betalas ut.

- *Utbetalning fel, trots rätt beslut*

Myndigheten har fattat ett korrekt beslut men utbetalningen har blivit felaktig. Omfattar felregistreringar då utbetalningen ska verkställas, felberäkningar och felregistreringar i övrigt samt missad samordning mellan ersättningar.

- *Ändrade förhållanden ej omhändertagna*

Myndigheten har inte omhändertagit information om ändrade förhållanden. Denna kategori handlar därmed om bristande impulshantering, där impulsen (informationen om exempelvis ändrade förhållanden) antingen kan komma från en extern part såsom den sökande eller en annan myndighet, alternativt från en annan del inom myndigheten.

- *Förskottsfel*

Gäller endast förmåner där ersättning betalas ut i förskott och initialt var korrekt, men fel uppstår och upptäcks efter att utbetalningen har skett.

Kategorisering av fel för upptäckta felaktiga utbetalningar

Försäkringskassan gör statistik över upptäckta felaktiga utbetalningar och felen klassificeras utifrån vem som har orsakat felet (Försäkringskassan, enskild eller annan aktör) samt vad felet berodde på. Kategorierna kan skilja sig åt mellan förmåner och därför kodades de om till enhetliga kategorier. Därefter matchades dessa kategorier till felindelningen som användes för att kategorisera felen som upptäcktes i de slumpmässiga kontrollerna (se ovan). Till viss del är matchningen ofullständig; det saknas motsvarighet i återkravsstatistiken för "Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekta beslut". Vissa felkategorier i återkravsstatistiken kan omfatta mer än en felkategori i felindelningen som redovisas ovan, därför bör man se fördelningen av de olika felen orsakade av Försäkringskassan som endast baserats på statistik över upptäckta felaktiga utbetalningar som en grov skattning.

Felaktiga utbetalningar som berodde på dubbelutbetalning eller att brytdatum för utbetalningen hade passerat klassificerades som ”Utbetalning fel, trots rätt beslut”. Missad samordning klassificerades som ”Utbetalning fel, trots rätt beslut”. Kategorierna *tillämpat regelverket felaktigt, felaktig sjukpenninggrundande inkomst (SGI)* och *felaktig försäkringstillhörighet (FTH)* klassificerades som ”Tillräckliga och korrekta uppgifter, fel beslut”.¹¹ Missad impuls klassificerades som ”Ändrade förhållanden ej omhändertagna”. Olika typer av felberäkningar och felregistreringar klassificerades som ”Utbetalning fel, trots rätt beslut”.

Resultat

Skattningen av fel orsakade av Försäkringskassan är 11,3 miljoner kronor (se Tabell 2). Merparten av felen orsakas av att ändrade förhållanden inte har omhändertagits (bristande impulshantering; se Tabell 3).

Tabell 2 Uppskattade felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan, miljoner kronor

	Punktskattning	Nedre intervall	Övre intervall
Försäkringskassan	11,3	10,5	12,1

Tabell 3 Fördelning av fel orsakade av Försäkringskassan

Orsak till FUT	Andel (%)
Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekta beslut	0
Tillräckliga och korrekta uppgifter, fel beslut	15
Utbetalning fel, trots rätt beslut	19
Ändrade förhållanden ej omhändertagna	66
Förskottsfel	0

¹¹ Notera att felaktig SGI och felaktig FTH i Försäkringskassans statistik inkluderar flera fel orsakade av Försäkringskassan, såsom missad impuls, felaktig tillämpning av regelverket eller registreringsfel som påverkar SGI eller FTH.

Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av enskild

Sammanställning av samtliga risker samt totalskattning

Inom arbetsskadelivränta handlade samtliga upptäckta felaktiga utbetalningar om ökad inkomst. I Tabell 4 redovisas skattningen av denna risk orsakad av enskild. Även andel av de felaktiga utbetalningarna som inträffade vid ansökan samt andel avsiktliga fel presenteras.

Tabell 4 Skattning av risker orsakade av enskild. Andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som skett vid ansökan, skattat felaktigt utbetalt belopp i miljoner kronor samt andel avsiktliga fel

Risk	Vid ansökan (%)	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall	Avsiktliga (%)
Ökad inkomst	2	5	1	10	9
Totalt	2	5	1	10	9

I följande avsnitt redovisas metod och resultat för skattningen som presenterats i tabellen ovan.

Ökad inkomst

I detta avsnitt redovisas metod och resultat för skattningarna av omfattningen av felaktiga utbetalningar för risken att den enskilde har fått en ökad inkomst. Risken handlar om att ökad inkomst inte anmäls, till exempel att den som uppbär arbetsskadelivränta byter jobb och får en högre lön. Det kan också handla om att en ökad förmåga att skaffa inkomst inte anmäls, till exempel genom att personen börjar arbeta heltid istället för deltid.

Metod

Aktgranskning

På grund av att Försäkringskassans återkravsstatistik för fel orsakade av enskild inte innehåller tillräckligt detaljerad information om vad den felaktiga utbetalningen beror på, hur många felaktiga utbetalningar som skett eller under vilken tidsperiod de felaktiga utbetalningarna skedde genomfördes aktgranskningar av ett stort antal ärenden inom flertalet

förmåner.¹² Baserat på dessa urval beräknades fördelningen av när felet inträffade (vid ansökan eller under tid med ersättning) och fördelningen av de olika felorsakerna. Samtliga ärenden handlade om felaktiga utbetalningar på grund av ökad inkomst. Andelen avsiktliga fel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna beräknades utifrån de fall där polisanmälan hade skett. Både fördelningen av när felet inträffade och andelen avsiktliga fel baseras därmed på fördelningen hos de upptäckta felaktiga utbetalningarna.

Skattning av ökad inkomst

För att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar på grund av ökad inkomst utgick vi från utfallet av kontroller genomförda under 2021 och 2022. Kontrollen kan betraktas som en totalkontroll eftersom små inkomstavvikelser kontrolleras. Inkomstavvikelsena som kontrollerades 2021 gäller för inkomstår 2019 (taxeringsår 2020), där avvikelserna i inkomst baseras på skillnaden mellan det föregående inkomståret och inkomstår 2019. Våra beräkningar bygger på att inkomsten före skadan är korrekt satt. I och med att SGI-handläggningen använder arbetsgivardeklarationer i sina bedömningar kommer denna risk minska över tid.

Utifrån utfallet av dessa kontroller skattades utfallet för inkomstår 2020 (taxeringsår 2021) för de personer där det fanns en inkomstavvikelse. Data som gäller taxerad inkomst har en eftersläpning på över ett år och det är därför som skattningen för omfattningen av felaktiga utbetalningar under 2021 baseras på inkomstår 2020. Urvalet för inkomstår 2019 var 2 133 ärenden. Av dessa var kontrollerna genomförda för 1 237 ärenden och 890 ärenden var pågående vid tidpunkten för datauttaget. Ärendena matchades mot återkravsstatistiken för att ta fram i förekommande fall det felaktigt utbetalda beloppet. Felaktiga utbetalningar hade skett i 14 procent av ärendena.

Eftersom kontrollen mer eller mindre är en totalkontroll kan man förvänta sig att de felaktiga utbetalningarna på grund av ökad inkomst kommer att minska kraftigt över tid inom arbetsskadelivränta. I linje med denna förväntning bestod urvalet för inkomstår 2020 av endast 188 ärenden. Få kontroller hade avslutats vid tidpunkten för datauttaget och därför användes multipel imputering för att fylla i de saknade datapunkterna. För att genomföra imputeringen används skillnaden i inkomst mellan det aktuella inkomståret och det föregående inkomståret. För att tillämpa den multipla imputeringen används Predictive Mean Matching. Ett intervallestimat skattas för observationerna i urvalet för inkomstår 2020. Ytterligare tekniska detaljer om metoden återfinns i Bilaga.

¹² Samtliga återkravsärenden granskades inom arbetsskadelivränta. Beräkningarna baseras på 273 ärenden.

Resultat

Skattningen av det felaktigt utbetalda beloppet på grund av arbete trots förmån presenteras i Tabell 5, tillsammans med andelen fel vid ansökan och andel avsiktliga fel.

Tabell 5 Andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som skett vid ansökan, skattat felaktigt utbetalt belopp i miljoner kronor samt andel avsiktliga fel

	Vid ansökan (%) *	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall	Avsiktliga fel (%) *
Ökad inkomst	2	5,4	1,0	9,7	9

* Andel fel som skett vid ansökan samt andelen avsiktliga fel har skattats med hjälp av data från aktgranskningen av återkravsbeslut inom arbetsskadelivränta där felet handlar om ökad inkomst.

Punktskattningen är att 5,4 miljoner kronor betalas ut felaktigt inom arbetsskadelivränta på grund av ökad inkomst. Osäkerhetsintervallet sträcker sig från 1,0 miljoner till 9,7 miljoner kronor.

De avsiktliga felet skattas till 0,45 miljoner, vilket motsvarar 9 procent av beloppet för de felaktiga utbetalningarna.

Skattningens tillförlitlighet

Skattningen av ökad inkomst bygger på antaganden om att skillnaden i inkomst mellan det aktuella inkomståret och det föregående inkomståret som variabel är tillräcklig för att kunna predicera felaktiga utbetalningar. Därutöver förutsätts att inga systematiska förändringar inträffar mellan 2020 och 2021 som kan förändra det eventuella sambandet mellan inkomst och felaktiga betalningar. Troligen skiljer sig de observerade felaktiga utbetalningarna från de icke-observerade felaktiga utbetalningarna sig åt på fler sätt än enbart genom den ökade inkomsten; korrelationen mellan inkomstavvikelse och felaktigt utbetalt belopp är 0,23 för inkomstår 2019.

Bilaga

Imputeringen genomförs totalt hundra gånger och resultatet av den vägs sedan samman. För att beskriva Predictive Mean Matching, låt X vara en matris med n observationer och en variabel som mäter de felaktiga utbetalningarna, samt en kolumn med ettor. Låt y vara en utfallsvariabel av intresse, i detta fall: felaktiga utbetalningar. Låt det finnas n_{obs} observerade datapunkter och $n - n_{obs} = n_{mis}$ saknade datapunkter y . Låt även $i \in \{1, \dots, n_{obs}\}$ och $j \in \{1, \dots, n_{mis}\}$. Definiera sedan $S = X'_{obs}X_{obs}$ och låt $V = (S + \text{diag}(S)k)^{-1}$ där k är någon extremt liten konstant. Beräkna sedan $\hat{\beta} = VX'_{obs}y_{obs}$ och dra en slumpmässig variabel $g \sim \chi^2_{n_1-1}$. Låt sedan $\hat{\sigma}^2 = (y_{obs} - X_{obs}\hat{\beta})'(y_{obs} - X_{obs}\hat{\beta})/g$. Beräkna därefter $\hat{\beta} = \hat{\beta} + \hat{\sigma}zV^{1/2}$ där två z dras från en standardnormalfördelning och där $V^{1/2}$ är Choleskydekompositionen av V . Härefter ska $\hat{y} = X_{obs}\hat{\beta}$ matchas med $y_j = X_{mis}\hat{\beta}$. För att göra detta definiera distansen $\eta_{i,j} = |X_{i,obs}\hat{\beta} - X_{j,obs}\hat{\beta}|$. För varje j hitta sedan 5 observerade datapunkter sådana att $\sum_{i \in \{1, \dots, 5\}} \eta_{i,j}$ är så liten som möjligt. För varje j dras sedan en observation från denna uppsättning av 5 datapunkter. Denna process används för att generera totalt 100 olika dataset.

I varje imputerat dataset beräknas medelvärdet, A^* , av de felaktiga utbetalningarna samt kvadraten av standardfelen, $SE(A^*)^2$. Vi låter $A = 100^{-1}\sum A^*$ fungera som punkttestimatet av det verkliga medelvärdet och vi väger samman standardfelen mellan de olika dataseten, $U = 100^{-1}\sum\{SE(A^*)^2\}$. Vi beräknar variationen för parameterestimaten mellan de olika dataseten med, $B = \left(\frac{1}{99}\right)\sum(A^* - A)^2$. Osäkerhetsintervallet beräknas sedan, $A \pm t_{df, 1-\frac{\alpha}{2}}\left\{U + B\left(1 + \frac{1}{99}\right)\right\}^{1/2}$. Att ta fram frihetsgraderna, df är en teknisk detalj som utesluts här.